

SUOMEN LASIMUSEO
TOIMINTAKERTOMUS 2018

Kuva viereisellä sivulla:
Karhulan taidelasia ja Riihimäen
filigraanilasia 1930-luvulta.
SLM 35343, 35340, 35524
KUVA HANNELE VILLOMAA

SISÄLLYS

SAATTEEKSI Hanna Mamia-Walther	128
KOKOELMAT JA TUTKIMUS Hannele Viilomaa	129
KIRJASTO Helena Lahti	130
SUOMEN LASIMUSEON NÄYTTELYTOIMINTA 2018 Kaisa Koivisto, Uta Laurén	
• HANDMADE – Scandinavian Glass Starting all over, Uutta pohjoismaista lasia	131
• Kerttu Nurminen – Luontomatkalla lasin ihmemaassa	132
• Johannes Rantasalo - Live in Museum	133
• SUN and MOON – Artis Nimanis, Latvian 100-vuotisjuhlanäyttely Suomessa	133
• Kaj Franck – geometrian kauneus	134
• Helena Tynell: Rakkaudesta lasiin ja valoon	135
• Le forme del vetro – Venetsialaista lasia 1900-luvun alusta	136
• Riikka Haapasaari – Kertomuksia lasista	137
• Rannalla – Pasi Kärkkäinen-Tunkelo	137
• A+ (Ambition in Glass) Hämeen ammattikorkeakoulu	138
• Ella Varvio - Seikkailuja	138
• Maija Arponen	138
SUOMEN LASIMUSEON MEDIANÄKYVYYS 2018	139
TAPAHTUMAT MUSEOLLA 2018 Aija Avnery	139
HALLINTO JA TALOUS 2018	140
VALTAKUNNALLINEN ERIKOISMUSEOTOIMINTA Kaisa Koivisto, Uta Laurén	141
MUSEOMYYMÄLÄ Aija Avnery	143
SUOMEN LASIMUSEON KÄVIJÄT 2018 Aija Avnery, Tiira Lehtinen	144
SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA 2018	144
HENKILÖKUNTA 2018	144

SAATTEEKSI

■ Vuosi 2018 oli Suomen lasimuseolle menestyksenkäs: kävijämäärä kasvoi merkittävästi ja medianäkyvyys jatkoi nousuaan. Museon saavutettavuuden ja tunnettuuden lisäämiseksi verkkosivuille hankittiin virtuaalimuseosovellus. Virtuaalimuseo monipuolistaa erityisesti peruskokoelman esittelytapoja, tekee itse rakennusta tunnetuksi ja tarjoaa tavan piipahtaa museossa milloin vain ja mistäpäin maailmaa tahansa.

■ Museon kesäkauden kotimaisiin museokävijöihin kohdennettu yleisötutkimus tuotti paljon uutta tietoa. Kaunista museorakennusta, monipuolista peruskokoelmaa ja laadukkaita vaihtuvia näyttelyitä pidetään museon vahvuuksina. Saatujen vastausten perusteella on jo kohdennettu viestintää, monipuolistettu museokaupan tuotevalikoimaa ja ideoitu tulevia näyttelyitä. Tulevina vuosina tullaan panostamaan eri taiteenlajeja yhdistävään tuotantoon ja elämyksellisyyden lisäämiseen näyttelyiden yhteydessä.

■ Museossa oli esillä 12 näyttelyä, joista eniten kiinnostusta herättivät Kerttu Nurminen elämäntyötä esitellyt Luontomatkalla lasin ihmemaassa (18.5.–19.8.2018) ja Helena Tynell: Rakkaudesta lasiin ja valoon (18.5.–28.10.2018). Tynellin syntymän 100-vuotisjuhlavuotta kunnioiduttamaan valmistettiin Lasismi-lasistudiossa 300 kappaleen numeroitu erikoiserä vaaleansinistä Aurinkopulloa. Keräilijöiden himoitsemia tuote oli myynnissä museokaupassa.

■ Valtakunnallinen erikoismuseotoiminta keskittyi vuonna sekä 2018 kotimaiseen ja kansainväliseen verkostoitumiseen, että näyttely-, tutkimus- ja julkaisutoimintaan. Suomen lasimuseo oli käynnistämässä kansainvälistä verkostoa lasinpuhaltamisen liittämiseksi UNESCON kansainvälisen aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon. Verkostossa on mukana jo kymmenkunta eurooppalaista toimijaa. Museon julkaisutoiminta oli aiempien vuosien tapaan aktiivista: näyttelyiden yhteydessä julkaistiin kolme omaa tutkimuksellista julkaisua ja museo oli mukana kahdessa yhteistyöhankkeen julkaisussa.

■ Vuoden aikana aloitettiin itse museorakennukseen liittyvä tutkimustyö. Tapio Wirkkalan ainutkertainen kokonaissuunnitelma museorakennukseksi ja sitä ympäröiväksi puistoksi ansaitsee oman huomionsa. Tutkimuksen pohjalta ilmestyy julkaisu ja aiheesta on luvassa myös näyttely syksyllä 2019.

HANNA MAMIA-WALTHER
museonjohtaja

KOKOELMAT JA TUTKIMUS

VUOSI 2018

Lasiesineet	SLM 35597
Työvälineet	SLM T 1650
Koneet	SLM K 39
Piirustukset	SLM P 4376
Muut esineet	SLM M 410
Valokuvakokoelma	30273
Diakokoelma	16524

Suomen lasimuseo tallentaa monipuolista suomalaisen lasin historiaa ja nykyisyyttä. Museon kokoelmien tavoitteena on luoda kokonaiskuva suomalaisesta lasinvalmistuksesta, valmistustekniikoista, lasiteollisuuden toiminnasta, työelämän muutoksista ja lasin ja lasitaiteen historiasta ja nykytilasta. Museon kokoelmiin kuuluu lasiesineitä, työvälineitä, koneita, pakkauksia, lasiaiheisia tauluja, piirustuksia, haastatteluja ja valokuvia. Monipuoliset kokoelmat ovat tärkeitä dokumentoinnin, tutkimuksen, näyttelytoiminnan ja suomalaisen lasin tulevaisuuden kannalta. Uusia esineitä hankitaan kokoelmiin kokonaisuutena linjausten mukaisesti.

Vuonna 2018 museon kokoelmiin lisättiin 319 esinettä. Suurin osa näistä esineistä saatiin lahjoituksena. Museo vastaanotti laadukkaita, sen kokoelmia hyvin täydentäviä ja taustatiedoiltaan tunnettuja esineitä. Lasikokoelmiin liitettiin mm. Karhulan taidelasia ja Riihimäen filigraanilasia 1930-luvulta, Kumelan lasitehtaan shakkipalkinnoksi antamia pikareita ja maljakoita, Riihimäen Urheilukalastajien kiertopalkintoja, Peilihiomo Sammon valmistamia tasolasisia nimikylttejä, Brita Flanderin Marimekolle suunnittelemaa kynttilänjalkoja, Helena Tynellin syntymän 100-vuotisjuhluvuoden kunniaksi valmistettu Aurinkopullo, etiketillisiä pulloja ja paljon muuta pakkaus- ja käyttölasia.

Museon vanhan lasin kokoelmaa täydensi merkittävästi kesäkuussa 2018 vastaanotettu lahjoitus, johon kuului sekä ulkomaista että suomalaista lasia. Lahjoituksen roomalaiset lasiesineet oli ostettu Israelista 1950-luvulla ja ne ajoittuvat ajanjaksolle n. 100–400 jälkeen ajanlaskun alun. Lahjoituksen hiotut pikarit ovat

keskieurooppalaisia ja pienet suomalaiset lääkepullot Viipurin ja Oulun seudulta.

Suomen lasimuseon ystävät ry hankki museon kokoelmiin tekniikaltaan mielenkiintoisia esineitä. Nuutajärvellä valmistettu malja edustaa tehtaalla käytettyä filigraanitekniikkaa 1800-luvun puolivälistä. Jaakko Sipilän valmistama Bloch-maljako vuodelta 2006 edustaa filigraanikoristelun soveltamista nykyisiin. Kaj Franckin ja Kerttu Nurmisen suunnittelemat graalimaljat ovat 1970-luvulta.

Tämän hetkistä muotoilun ja lasistudioiden kiinteää yhteistyötä kuvastaa lahjoituksena saatu 18-osainen lasiastiasto. Sen suunnitteli vuonna 2016 Ateljé Sotamaa Finnjével-ravintolalle ideana yhdistää ruoka, design ja käsityö aivan uudella tavalla. Astiaston valmisti Riihimäellä toimiva Osuuskunta Lasismi.

Museon taidelasikokoelma kasvoi myös näyttelyiden yhteydessä. Artis Nimanisin teos Sun & Moon Nro: 0089 on pinnaltaan peilimäinen ja valmistettu hänen itsensä kehittämällä tekniikalla. Kerttu Nurmisen

Kerttu Nurmisen suunnittelema
 graal-malja vuodelta 2015 ja
 1970-luvun lopulta.
 SLM 35484 ja 35526
 KUVA HANNELE VILLOMAA

Roomalaisia öljy-, hajuste- ja
 voidepulloja sekä kaksoisbalsamario.
 SLM-35577, 35581, 35584, 35585,
 35586, 35588, 35590
 KUVA HANNELE VILLOMAA

suunnittelemat taidelasimaljat ovat hänen viime vuosien tuotantoansa. Maija Arposen valmistaman Böö-työn turkoosi väri on syntynyt hänen ensimmäisen Fujitsu-tietokoneensa sisältämistä jalometallioksidoista.

Museon työvälinekokoelmaan lisättiin Peilihiomo Sampo Oy:n kristallinkaiverruskone laikkoineen. Museon kokoelmiin saatiin myös piirustuksia ja valokuvia museon rakennusvaiheesta.

Uusien esineiden tiedot syötettiin vielä vanhaan luettelointiohjelmaan. Esineet valokuvattiin ja ne sijoitettiin perusnäyttelyyn tai varastoon. Vanhaa esinetietokantaa käytiin läpi ja sen termistöä yhdenmukaistettiin, jotta siirto uuteen Collecte -kokoelmien hallintajärjestelmään sujuisi hyvin. Tietokannan siirto suoritettiin vuoden 2018 lopussa, mutta varsinainen ohjelman käyttö alkaa vuonna 2019.

Museo kiittää lämpimästi kaikkia lahjoittajia ja muita toimintaansa tukeneita.

HANNELE VILLOMAA

KIRJASTO

Kirjasto	2017	2018
Kirjat	9884	9900
Kuvastot ja hinnastot	3422	3496
Videot ja Dvd:t	199	200

Suomen lasimuseon käsikirjasto on maan laajin alan erikoiskirjasto. Kirjaston kokoelmissa on mm. lasiteollisuutta, lasiteknologiaa, lasitaidetta, vanhaa lasia ja taideteollisuutta käsitteleviä koti- ja ulkomaisia julkaisuja ja lehtiä. Lisäksi kirjastossa on huomattava määrä pienpainatteita, lasiteollisuuden tuotekuvastoja ja hinnastoja.

Kirjastoon hankitaan vuosittain uutta lasialan kirjallisuutta niin kotimaasta kuin ulkomailtakin. Kokoelmat karttavat myös julkaisuvaihdon ja lahjoitusten kautta. Kirjastoon tilataan lasia,

taideteollisuutta ja museoalaa käsitteleviä koti- ja ulkomaisia kausijulkaisuja. Alan verkkojulkaisuja tallennetaan ja paikallislehdistä taltioidaan leikekirjaan kaikki lasialan uutiset ja artikkelit.

Suomen lasimuseon kirjasto on museon henkilökunnan lisäksi myös tutkijoiden käytössä. Vuonna 2018 kirjaston palveluja käytti 11 tutkijaa, joilla oli yhteensä 21 käyntiä.

Suomen lasimuseon kirjasto on pitkään kärsinyt tilanahtaudesta. Koska hyllytilaa ei ole mahdollista lisätä, aloitettiin tilan saamiseksi vuonna 2018 aineiston läpikäynti ja karsinta. Kaksoiskappaleista luovutaan ja joitakin luokkia poistetaan kokonaan. Tämän seurauksena nimeke- ja nidemäärä tulee pieneneväksi. Toimenpiteellä valmistaudutaan myös kirjaston aineiston siirtämiseen verkkoon.

HELENA LAHTI

Auli Rautiainen

Karin Forslund

<

Ingalena Klenell

HANDMADE - SCANDINAVIAN GLASS STARTING ALL OVER

24.11.2017-1.4.2018

Näyttely *Handmade - Scandinavian Glass Starting all over* keskittyi lasitaiteen ajankohtaisiin kehityssuuntiin ja tulevaisuuteen. Kolme lasialan erikoismuseota Suomen lasimuseo, ruotsalainen The Glass Factory ja tanskalainen Ebeltoftin lasimuseo olivat kutsuneet lasitaiteilijoita näyttämään yhdessä museoiden kanssa, mitä lasitaide voi tarjota, mitä lasitaiteen kehittäminen vaatii ja mikä voisi olla lasitaiteen tulevaisuus Pohjoismaissa. Tämän pohjalta syntyi kiertonäyttely, joka keskittyi uusiin ajatuksiin, yhteistyöhön ja verkostoitumiseen. Näyttely oli ensimmäinen kahteenkymmeneen vuoteen järjestettävä Pohjoismainen lasitaiteen yhteisnäyttely.

Handmade oli Pohjoismaisen kulttuurirahaston panostus, joka toteutettiin vuosina 2016-2018. Rahasto tuki kaikki-

en taiteen- ja kulttuurinalojen projekteja, joissa tarkasteltiin käsillä tekemistä eri näkökulmista ja joiden tekijät ja toimijat hyötyisivät pohjoismaisesta yhteistyöstä.

Näyttelyn avasi Suomen lasimuseossa 23.11.2017 toimitusjohtaja Reiner Meindl, Glashütte Lamberts Waldsassen GmbH, Saksa.

Näyttelyn yhteydessä järjestettiin 24.-26.11.2018 välisenä aikana kansainvälinen workshop aiheesta Lasi taiteessa. Lasistudio Lasimissa Riihimäellä yleisölle tarjottiin mahdollisuus seurata kolmen päivän aikana, kuinka lasista syntyy taideteoksia taitavien lasitaiteilijoiden käsissä. Taiteilijat Ida Wieth-Knudsen ja Mats Hoby Tanskasta ja Beate Einen Norjasta toimivat yhteistyössä Lasimin taitavien lasinpuhaltajien ja lasitaiteilijoiden kanssa.

UTA LAURÉN
amanuenssi | näyttelyt

Kaappo Lähdesmäki

Mondon lisäksi Kerttu Nurminen tunnetaan taiteilijan itsensä hiekkapuhaltamalla tekemistä vaikuttavista uniikkiesineistään. Vasemmalla *Dance* vuodelta 1989.

KERTTU NURMINEN LUONTOMATKALLA LASIN IHMEMAASSA

18.5.-19.8.2018

Kerttu Nurminen (o.s. Rantanen, s. 1943) valmistui Taideteollisen oppilaitoksen keramiikkaosastolta vuonna 1970. Hän työskenteli Nuutajärven lasitehtaalla lasिताiteilijana vuodesta 1972 vuoteen 2007 ja oli litalan (ja suomalaisen lasiteollisuuden toistaiseksi) viimeinen vakituinen lasimuotoilija. Nurmisen tunnetuimmat sarjat ovat *Mondo*-lasisto (1988) ja *Verna*-sarja (1998). Hänet tunnetaan kansainvälisesti myös uniikkiteoksistaan, joita hän on tehnyt filigraani-, graal- ja verholasitekniikoilla. Aiheet heijastelevat lasin ihmemaahan, 225-vuotiaan Nuutajärven, luontoa ja ihmisiä. Vielä jäätyään eläkkeelle hän on osallistu-

nut myös Nuutajärven lasitehtaan alueella pidettäviin kesänäyttelyihin.

Kerttu Nurminen uniikkiteoksista on järjestetty useita gallerianäyttelyitä, mutta tämä Suomen lasimuseon retrospektiivinen näyttely oli ensimmäinen laajempi katsaus Nurmisen merkittävään, pitkään ja monipuoliseen uraan. Nurmisen töitä on monien koti- ja ulkomaisten museoiden kokoelmissa. Suomen lasimuseon ja Designmuseon lisäksi teoksia on mm. seuraavissa museoissa: Victoria & Albert Museum, Lontoo, Glasmuseum Hentrich / Museum Kunst Palast, Düsseldorf, Europäische Museum für Modernes Glas, Coburg sekä Art Gallery of Western Australia, Perth. Hän on saanut kunnia-palkinnon ensimmäisessä

Coburger Glaspreis -näyttelyssä vuonna 1977. Kotimaassa hän on saanut taideteollisuuspalkinnon vuonna 1991 ja Kaj Franck -muotoilupalkinnon vuonna 1996.

Näyttelyn yhteydessä julkaistiin Nurmisen tuotantoa laajasti esittelevä kirja *Kerttu Nurminen luontomatkalla lasin ihmemaassa / Kerttu Nurminen in Glass Wonderland*. Julkaisun kirjoittajina Kaisa Koiviston ja Hannele Viilomaan lisäksi ovat seuraavat Kerttu Nurmisen uraa läheltä seuranneet henkilöt: Sven Hauschke, "Coburger Glaspreis 1977"; Riitta Nummela, "Ihme - ja miten se tapahtuu"; Liisa Tarna, "Gallerianäyttelyitä" ja Kari-Otso Nevaluoma, "Kerttu Nurminen ihailijan - ja keräilijän - näkökulmasta".

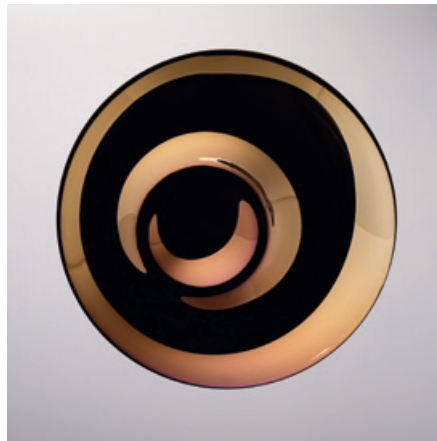
KAISA KOIVISTO

JOHANNES RANTASALO - LIVE IN MUSEUM

7.9.-28.10.2018

Vuonna 2018 50-vuotissyntymäpäiviä juhlineen Johannes Rantasalon näyttely *Live in Museum* juhlisti samalla hänen 25-vuotista uraansa lasitaiteilijana. Esillä oli suurimmaksi osaksi uusia töitä, mutta katsojat ovat voineet ihailia myös joitain poimintoja vuosien varrelta.

Näyttelyssä seikkaili hauskoja lasisia eläinhahmoja, kuten Carmen-niminen lehmä, jolla oli punainen rusetti tai Horst-niminen possu, jolla oli musta hattu ja helminauha kaulassa. Jänikset ja espanjalaiset jättiläismuurahaiset

patsastelivat. Hulvaton ankkalauma tanssi, halaili, skeittaili ja puhalteli purukumikuplia.

Rantasalon töiden materiaaleina ovat metalli ja lasi, jotka hän yhdistää erittäin taitavasti, tuoden samalla ainutkertaisella tavalla taiteellisen näkemyksensä esille. Töiden aiheet kumpuavat ympäröivästä maailmasta. Myös taiteilijan sisäinen maailma on vahvasti läsnä. Miltei aina töistä kumpuaa hyvä mieli, koska huumori on niissä kaikissa läsnä.

UTA LAURÉN
amanuenssi | näyttelyt

SUN AND MOON

- Artis Nīmanis, Latvian 100-vuotisjuhlanäyttely Suomessa

16.11.-26.12.2018

Latvialainen taiteilija Artis Nīmanis luonnehtii itseään 'lasittajaksi', koska lasi - materiaali, joka tarjoaa uskomattomia mahdollisuuksia ja monipuolista muunneltavuutta - on hänen luovuutensa perusta. Arkkitehtuurin puolella lasi tarjoaa uusien ulottuvuuksien ja valon lisäksi mahdollisuuden luoda innovatiivista muotoilua ja vaikuttavia taideinstallaatioita.

Artis Nīmanisin taiteellinen ilmaisu on poikkeuksellisen laaja-alaista. Hän muotoilee esineitä ja koristeita, mutta suuntautuu myös monumentaalisiin kokonaisuuksiin - käytännölliseen ja koristeelliseen sisustuslasiin ja arkkitehtoniisiin esineisiin, ainutlaatuisiin lasimaalauksiin, valaisimiin ja kattoikkunoihin.

Aurinko ja kuu -näyttely keskittyi kokeiluihin ja taiteilijan viimeisimpiin ideoihin: Artis Nīmanisin kehittämän tekniikan ansiosta lasin pinta on peilimäinen. Kun valonsäde hajoaa, syntyy satumainen optinen vaikutelma. Näyttelyesineillä oli kaksi perusmuotoa, ympyrä ja ellipsi, jotka symboloivat aurinkoa ja kuuta.

Näyttely antoi katsojalle mahdollisuuden nauttia meditatiivisesta kokemuksesta ja huomata näennäisen tutun materiaalin epätavallisuus.

Näyttelyn avasi 15.11.2018 Kristīne Našeniece, Latvian Tasavallan suurlähettiläs Suomessa. Musiikkiesityksestä vastasi perkussionisti Pauliina Kauppila.

UTA LAURÉN
amanuenssi | näyttelyt

Kaj Franck, Ympyrä -mallisto. KUVA IIVARI VIILOMAA

KAJ FRANCK - GEOMETRIAN KAUNEUS

23.2.-29.4.2018

Kaj Franck (1911-1989) on tunnetuimpia muotoilijoitamme. Hän valmistui Taideteollisuuskeskuskoulusta vuonna 1932 huonekalusuunnittelijaksi. Vuonna 1945 Franck palkattiin suunnittelemaan Arabian posliinia ja keramiikkaa. Hän muotoili lasia litalan lasitehtaalle vuosina 1946-1949. Nuutajärven lasitehdas siirtyi vuonna 1950 Wärtsilän omistukseen. Franck oli jo Wärtsilän omistaman Arabian palveluksessa, näin ollen hän alkoi muotoilla lasia Nuutajärvellä. Sarjatuotannon muotoilijana Franck joutui asemaan, jossa hänessä henkilöityy 1950- ja 1960-luvun 'kaunis arkitavara'.

Näyttely ja sen yhteydessä ilmestynyt julkaisu perustuivat muotoilija ja Kaj Franck -asiantuntija Tauno Tarnan ajatukseen tuoda eri tavoin esiin Kaj Franckin toiminnan monipuolisuutta. Geometrisista muodoista on paljon vääriä ennakkokäsityksiä, joita tämä näyttely osaltaan pyrki korjaamaan.

Geometrisia muotoja erehdytään pitämään helppoina ja tylsinä. Sekä keramiikan että lasin osalta täytyy tietää tarkasti, mikä on mahdollista ja mikä ei. Geometriset muodot eivät ilmestyneet tyhjästä vaan niillä oli monta keskenään erilaista lähtökohtaa, jotka kaikki muovasivat osaltaan Franckin käsitystä kauniista muodosta. Näitä teemoja, mm. modernismin, Japanin, kustavilaisuuden ja tapulitavaran merkitystä tuotiin esille monipuolisin esimerkein. Tauno Tarna toi esiin Franckin ajatuksia myös näyttelyarkkitehtuurin kautta.

Geometriset muodot olivat mukana jo Franckin *Tupa*-sarjassa, jonka hän suunnitteli litalan lasitehtaalle 1948. Geometriset muodot olivat mukana kokosen ajan, jonka Franck suunnitteli lasia Nuutajärven lasitehtaalle 1951-1989. Arabialla 1948 suunniteltu *TM*-mokkakuppi on selkeä lieriö. *Kilta*-esineiden suunnittelussa Franck otti lähtökohdak-

seen geometriset perusmuodot. Kun hän suunnitteli *Kilta*-sarjan pohjalta *Teema*-astiat 1978, hän samalla muutti esineitä lähemmäksi geometrisia perusmuotoja, osittain erilaisen keramiikkamateriaalin mahdollisuuksien mukaan.

Pääosa näyttelyesineistä oli Liisa ja Tauno Tarnan kokoelmista täydennettynä Suomen lasimuseon kokoelmissa. Näyttelyjulkaisu sisältää Rauno Träskelinin ottamien esinekuvien lisäksi seuraavat lyhyet artikkelit: Tauno Tarna, "Kaj Franck - Lenkki eurooppalaisen esinekultuurin ketjussa"; Jennifer Opie, "Kaj Franck ja kansainvälinen modernismi"; Kaisa Koivisto, "Geometrinen muoto lasissa"; Tapio Yli-Viikari, "Kaj Franckin muoto- ja materiaaliajattelu Arabialla". Ainutlaatuisen kauniin julkaisun *Kaj Franck & geometria* taittoi Aivan Oy (Arto Vaverka, Alekski Kuokka).

KAISA KOIVISTO

Helena Tynell, vasemmalla Merivuokko, ylhäällä astiasto.

KUVAT TIMO SYRJÄNEN

HELENA TYNELL: RAKKAUDESTA LASIIN JA VALOON HELENA TYNELLIN SYNTYMÄSTÄ 100 VUOTTA

18.5.–28.10.2018

Helena Tynell (1918–2016) tunnetaan ennen kaikkea Riihimäen Lasi Oy:n muotoilijana (1946–1976). Hänen uransa oli aikanaan poikkeuksellisen monipuolinen ja kansainvälinen. Hän teki pitkän uran Saksassa valaisinmuotoilijana ja työskenteli myös Ruotsissa ja Yhdysvalloissa.

Suomen lasimuseon näyttelyssä saattoi tutustua tunnetun lasitaiteilijan keskeisimpiin teoksiin.

Taiteilija Helena Tynell on itse luonehtinut uraansa seuraavasti:

Riihimäen Lasi Oy oli perustettu vuonna 1910 ja oli vuonna 1946, kun aloitin siellä, monipuolinen, hieno lasin valmistaja. Siellä työskenteli lasin ammattilaisia: puhaltajia, kristallin hiojia, kaivertajia jne. Taiteilijat eivät silloin saaneet ollenkaan koskea lasinvalmistukseen. Kaikki ammattihenkilöt olivat kuitenkin taiteilijoiden käytössä. Heidän työnsä kautta, olemalla läsnä, oli opittava lasin "kieli", sen mahdollisuudet ja rajat. Vuonna 1976 Riihimäen Lasi Oy lopetti suupuhalletun lasin valmistuksen. Olin Suomessa työtön.

"Minulle tuli tilaisuus jatkaa lasin

suunnittelua Saksassa 1976–1986. Glashütte Limburg valmisti käsityömäisesti ainoastaan valaisinlasia, mutta aloittaessani siellä, se oli kehittänyt oman valaisintuotannon lasista. Koska olin oppinut lasinvalmistuksen ja muodon mahdollisuudet jo Riihimäen Lasissa, sekä tutustunut valaisinten tehtävään ja tekniikkaan työskenneltyäni mieheni Paavo Tynellin kanssa Taito Oy:ssä, saatoin välittömästi aloittaa Limburgissa valaisinten suunnittelun lasista. Vuonna 1976 se oli monella tasolla dynaaminen, luova ja innoittava lasitehdas, jossa ammattitaidon ja laadun vaatimus oli ehdoton. Oli kannustavaa liittyä tähän jatkuvaan kehitykseen.

Vuonna 1986 sain vielä luvan muutaman kuukauden aikana valmistaa esineitä Suomen lasimuseoon sovittuun näyttelyyn. Tiesin, että tämä oli se minun elämäni "hetki", jolloin sain viimeisen kerran kokea lasiheyttä lasiesineen lumoavan syntyhetken. Punaisena hehkuvasta lasimassasta läpikuultavaksi esineeksi, valon läpäiseväksi, säteileväksi. Valmiina kestämään vaikka tuhat vuotta, ja enemmän.

Näyttelyn avasi 17.5.2018 päätoimittaja Kari-Otso Nevaluoma.

HELENA TYNELLIN AURINKOPULLOISTA 300 KAPPALEEN ERIKOISERÄ

Vaaleansinisten Aurinkopullojen 300 kappaleen erikoiserä valmistettiin Lasimuseossa Riihimäellä juhlistamaan lasimuseossa 18.5.2018 avautunutta Helena Tynellin 100-vuotisnäyttelyä. Pulloja tuli yksinoikeudella myyntiin Suomen lasimuseoon.

Aurinkopullot oli numeroitu ja jokaisessa pullossa on pohjaan upotettu leima: Helena Tynell 100. Pullot ovat keskikokoisia (230 mm korkeita) ja niiden valmistuksessa on käytetty alkuperäistä muottia ja sävyksi on valittu Helena Tynellin vaaleansininen lempiväri, joka ei kuulu alkuperäisiin Aurinkopullon sävyihin.

Näyttelyn yhteydessä ilmestyi suomen- ja englanninkielinen tutkimusjulkaisu.

UTA LAURÉN
amanuenssi | näyttelyt

Venetsialaista lasia. KUVAT LUCA MASERA

LE FORME DEL VETRO - VENETSIALAISTA LASIA 1900-LUVUN ALUSTA

16.11.2018-14.4.2019

Venetsialaisen lasinvalmistuksen tärkein vaihe alkoi 1900-luvun alussa. Muranon saaren lasipajat irtoutuivat perinteisistä 1800-luvun lopun malleistaan ja kehittivät siihen aikaan hyvin modernin muotokielen. Runsaiden yksityiskohtaisten koristelujen tilalle tulivat minimalistisempi muotokieli ja yksiväriset esineet. Suomen lasimuseon näyttelyssä oli esillä ainutlaatuisia esineitä, jotka edustavat ajanjaksolle tyypillistä muotokieltä ja aiheita:

Vittorio Zecchinin ja Napoleone Martinuzzin lasitaide kuuluu nykyään tämän aikakauden venetsialaisen lasin klassikoihin. Molemmat taiteilijat ammensivat, kuten heidän 1800-luvun edeltäjänsäkin, Muranon rikkaasta perinteestä. Toisaalta heidän luomuksensa

muistuttavat 1500- ja 1600-luvun ja antiikin selkeämuotoisia lasiesineitä.

Venetsialaisessa 1900-luvun alun lasissa oli selkeitä yhtymäkohtia uusiin esinetyyppeihin, jotka syntyivät samaan aikaan sekä Itävallassa että Saksassa ja ennakoivat kymmenen vuotta myöhemmin Ranskassa syntynyttä Art Deco -tyyliä.

Tämä näyttely oli valmistunut yhteistyössä saksalaisen LWL-Industriemuseum / Westfälisches Landesmuseum für Industriekultur / Glashütte Gernheimin kanssa, kuten vuonna 2015 Suomen lasimuseossa esillä ollut 1900-luvun loppupuolen venetsialaista lasia esitellyt näyttely. Ainutlaatuiset näyttelyesineet tulivat yksityiskokoelmista Italiasta, Sveitsistä ja Saksasta.

WORKSHOP 16.-17.11.2018

Suomen lasimuseo järjesti 16.-17.11.2018 venetsialaista lasia esittelevän näyttelyn yhteydessä sekä laajalle yleisölle että alan ammattilaisille ja opiskelijoille avoimen workshopin Lasismi-lasistudiossa Riihimäellä. Muranolainen lasinpuhaltajamestari Matteo Tagliapietra tutustutti siihen, kuinka perinteisillä venetsialaisilla tekniikoilla syntyy uutta lasia. Workshop oli suuri menestys. Siihen osallistuivat kaikkien Suomessa toimivien lasialan oppilaitosten ja korkeakoulujen opiskelijat ja useita lasitaiteilijoita. Myös suuri yleisö oli tervetullut ja osallistui hyvin aktiivisesti.

UTA LAURÉN
amanuenssi | näyttelyt

Aineeton kulttuuriperintö ja venetsialainen workshop.

KUVAT UTA LAUREN JA TONI KOKKILA

RIIKKA HAAPASAARI - KERTOMUKSIA LASISTA

23.2.-1.4.2018

Riikka Haapasaari on liikkuvan kuvan ja lasin parissa työskentelevä taiteilija. Hän on valmistunut Aalto-yliopistosta taiteen kandidaatiksi (2012) ja Royal College of Artsista taiteen maisteriksi (2014).

Minkälaisia näkökulmia lasiin avautuu liikkuvan kuvan kautta? Miltä näyttää maailma lasintekijän perspektiivistä? Näitä teemoja Riikka Haapasaari on käsitellyt teoskokonaisuudessa, jonka parissa hän on

työskennellyt vuodesta 2016.

Kertomuksia lasista -näyttely koostui lyhytelokuvista, joista lähes kaikki saivat ensinäytöksensä Suomen lasimuseossa. Teokset veivät katsojan matkalle lasisen taivaan alle, juuria ja kotia etsimään, lasikappaleen kasvutarinaan ja lopulta ne käänsivät katseen tulevaisuuteen menneisyyden kautta.

UTA LAURÉN
amanuessi | näyttelyt

RANNALLA - PASI KÄRKKÄINEN-TUNKELO

6.4.-6.5.2018

Muotoilija Pasi Kärkkäinen-Tunkelo (s. 1986) työskentelee monipuolisesti muotoilun eri osa-alueilla. Hän on tehnyt yhteistyötä Samuji-tuotemerkin kanssa suunnitellen painokankaita ja Samuji Koti-malliston sisustus- ja käyttöesineitä. Usein hänen teoksensa syntyvät dialogimaisella yhteistyöllä eri artesaanien kanssa, materiaalien ja valmistustapojen ehdoilla.

Rannalla -näyttelyn teokset ovat veistoksia ja käytettäviä taide-esineitä. Teosten lähtökohtana on ollut rantamaiseman yksityiskohtien sekä miljööön tarkastelu ja kokeminen. Niiden kuvitusmaisessa ilmaisussa näkyi Kärkkäinen-Tunkelon tausta kuviosuunnittelun parissa. Useat näyttelyn teokset oli toteutettu eri materiaaleja yhdistämällä. Lasi ei välttämättä ole ollut teosten pääosassa, mutta oli kuitenkin materiaalina merkittävässä osassa.

UTA LAURÉN
amanuessi | näyttelyt

A+ (AMBITION IN GLASS)

18.5.-26.8.2018

Hämeen ammattikorkeakoulun lasi- ja keramiikkamuotoilun osasto ja Suomen lasimuseo toteuttivat yhteistyöhankeen jo kolmatta kertaa: A+ (Ambition in Glass) oli Hämeen ammattikorkeakoulun lasi- ja keramiikkamuotoilun opiskelijoiden näyttely, jossa esiteltiin eri vuosikurssien opiskelijoiden taidetta ja muotoilua eri tekniikoin toteutettuna. Lasi- ja keramiikkamuotoilun opiskelijat toteuttivat hankkeen osana opintojaan.

Teosten takana oli opiskelijoiden oman ilmoituksen mukaan: 80 % intohimoa + 10 % aavistusta + 15 % yritystä ja erehdyttä + 10 % painetta + 33 % menestystä!

UTA LAURÉN
amanuenssi | näyttelyt

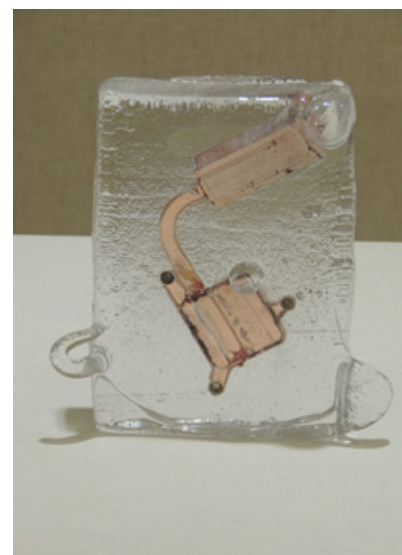
ELLA VARVIO: SEIKKAILUJA

7.9.-11.11.2018

Luonnokset, väritestit, valmistuspaikka ja yhteistyö eri lasinpuhaltajien kanssa ovat osa tämän näyttelyn taideteosten tarinaa. *Seikkailuja* -näyttely esitteli lasimuotoilija Ella Varvion tähänastista oppimispolkua - avaamalla tarinaa yksittäisten taideteosten takana.

Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulusta 2015 valmistunut Varvio on erikoistunut suupuhalletun lasin tarinalliseen kuvitukseen ja erityisesti Graal-tekniikkaan. Ensimmäisen Graal-teoksensa hän suunnitteli opiskelijoiden workshopissa Etelä-Ruotsissa 2011 ja siitä lähtien hän on tutkinut ja varioinut tekniikkaa teoksissaan, jotka on toteutettu Suomessa ja ulkomailla.

UTA LAURÉN
amanuenssi | näyttelyt

MAIJA ARPONEN - MY FIRST FUJITSU

16.11.-30.12.2018

My first Fujitsu koostui teoksista, joissa Maija Arponen oli sulattanut osia ensimmäisestä kannettavasta tietokoneestaan lasin sisään. Kone oli matkustanut pitkään taiteilijan matkassa ja oli ollut ikään kuin hänen sisäinen jatkeensa. Sen mentyä rikki taiteilija säilytti sitä vuosia vaatekomerossaan. Hän ei halunnut, että se olisi saastuttavaa romua. Arponen halusi, että kannettavan sisältämät jalometallien oksidit kohtaavat vihdoinkin valon.

UTA LAURÉN
amanuenssi | näyttelyt

TAPAHTUMAT MUSEOLLA 2018

SUOMEN LASIMUSEON MEDIANÄKYVYYS 2018

Suomen lasimuseon medianäkyvyys vuonna 2018 oli arvoltaan noin 560 000 €. Lasimuseon näkyvyys kotimaisissa medioissa parani selvästi aiempiin vuosiin verrattuna ja kokonaistuloksessa saavutettiin edellisten vuosien taso, vaikka ulkomaista medianäkyvyyttä ei vuonna 2018 kiertonäyttelyiden puuttumisen takia ollutkaan edellisten vuosien tapaan.

Näyttelyistä suurimman medianäkyvyyden saavuttivat Helena Tynellin ja Kerttu Nurmisen tuotantoa esitelleet näyttelyt, joiden yhteenlaskettu näkyvyys oli lähes 200 000 euroa.

Medianäkyvyyden arvo euroina on suuntaa antava, sillä kaikista medioista ei ole käytettävissä hinnoittelutietoja, eikä kaikki uutisointi myöskään tule museon tietoon.

LASIPÄIVÄ 27.1.

Suomen lasimuseon ystävät ry järjesti jälleen yhteistyössä Suomen lasimuseon kanssa lasipäivän, lauantaina 27.1.2018 klo 10–15. Tapahtumassa vieraili yhteensä 2 108 kävijää. Asiantuntijat tunnustivat asiakkaiden esineitä klo 10–12, lasinkeräilijöiden ja harrastajien myyntipöytiä oli kahdessa kerroksessa sekä isossa näyttelysalissa oli myös perinteinen lasihuutokauppa. Suomen lasimuseon julkaisuja myytiin taas reiluin alennuksin. Tapahtumaan oli vapaa pääsy.

FRAGILE-KONSERTTI 1.2.

(Hyvinkään Orkesteri)

Hyvinkään orkesterin järjestämä kevään avajaiskonsertti oli omistettu venetsialaiselle barokkimusiikille ja konsertti kuultiin Hyvinkäsalin lisäksi Suomen lasimuseossa.

KANSAINVÄLINEN MUSEOPÄIVÄ 18.5.

Kansainvälisenä museopäivänä on vapaa pääsy lähes kaikkiin maailman museoihin. Suomen lasimuseoon tutustui kansainvälisenä museopäivänä yhteensä 99 kävijää.

MUSEOIDEN YÖ 19.5.

Museoiden yötä vietettiin lauantaina 19.5. jolloin Suomen lasimuseoon oli vapaa pääsy klo 17–22. Iltaikävijöiden määrä klo 17 jälkeen oli 779 henkilöä. Ohjelmassa oli kuvasuunnistusta koko perheelle ja lomakkeiden palauttajat myös palkittiin. Kaksi puolen tunnin Tapio Wirkkala-aiheista teemaopastusta yleisölle toteutettiin klo 18 ja 20. Lasinvalmistusaiheinen työpaja järjestettiin lapsille museon luentosalissa klo 17–19 ja samaan aikaan läheisessä Lasismi-studiossa yleisö saatoi seurata lasinpuhaltajien työnäytöksiä. Kävijöille jaettiin museopasseja, joihin voi kerätä illan aikana leimoja Riihimäen museoista. Leimoja hankkineiden ja suunnistukseen osallistuneiden kesken

arvottiin tuotepalkintoja. Ravintola Kehrä oli avoinna museoiden yönä klo 22 saakka myyden mm. itse tehtyä jäätelöä ja iltapalaa.

RIIHIMÄEN KESÄKONSERTIT PUNAISIA LANKOJA 5.–10.6.2018

(Riihimäen kesäkonsertit ry)

Riihimäen kesäkonsertit-yhdistys järjesti festivaaliviikon aikana Suomen lasimuseossa seuraavat konsertit: 5.6. "Ensimmäiset silmukat", 7.6. "Noiduttu rakkaus", 8.6. klo 17 "Kurkkaus konserttiin" ja klo 18 "Klassikoilla vuorattu", 9.6. klo "Maisiattaisa Kino Sammon konsertista" ja klo 16 "Italialainen iltapäivä", 10.6. "Uuden alku".

Kaikkiaan lasimuseolla järjestetyissä kesäkonserteissa kävi yhteensä 1057 konserttievästä.

LASI- JA KERÄILYTAPAHTUMA 9.6.

Museon piha-alueelle levittäytyi jälleen ennätysmäärä lasiharrastajia myyntipöytineen. Tapahtuma keräsi alueelle tuhansia lasista kiinnostuneita ihmisiä. Ensimmäinen vastaava tapahtuma järjestettiin vuonna 1992 Helsingissä, Annantalolla. Ulkoilmatapahtumia museon pihalla on järjestetty jo vuodesta 1997 lähtien. Tapahtumassa vieraili noin 3600 kävijää.

POHJOISMAISTA KÄYTTÖLASIA – KONFERENSSI 16.–17.8.

Nordic Utility Glass Conference oli järjestyksessään kolmas. Ensimmäinen pohjoismainen käyttölasikonferenssi järjestettiin vuonna 2016 Tanskassa. Suomen lasimuseossa järjestetyn konferenssin aiheena oli käyttölasikokoelmat. Osallistujina oli museoiden henkilökuntaa, lasiasiantuntijoita, tutkijoita, muotoilun opettajia, muotoilijoita, opiskelijoita ja muita lasista kiinnostuneita.

TAITEIDEN YÖ 7.9.

Suomen lasimuseo osallistui toista kertaa Riihimäellä toteutettuun Taiteiden yö - tapahtumaan. Lasimuseon ”Pieni yösoitto 1” - kävelykonsertti tarjosi museokokemuksen musiikin tahdittamana. Tanssistudio Dance Artin tanssijat esittivät Break dancea, hip hoppia ja nykytanssia. Jan Torstenssonin lasinpuhallusnäytös museon pihalla veti ympärilleen kiinnostuneita katsojia. Ravintola Kehrä piti ovi-aan avoinna klo 21 asti. Osuuskunta Lasimissa jatkui kävelykonsertin Pieni yösoitto toinen osa ja samaan aikaan näytöspuhalluksena valmistettiin viinipokaaleita. Tapahtumaan oli vapaa pääsy ja kävijöitä kirjattiin yhteensä 886 henkilöä.

RAKAS RIKSU TAPAHTUMA 9.9.

Riihimäki-päivän nimi vaihtui Rakas Riksu -päiväksi. Tapahtuma tunnetaan paremmin asematapahtumana ja suurin osa ohjelmasta järjestettiin rau-tatieaseman läheisyydessä. Lasimuseolla saattoi osallistua lasiaiheiseen tietovisaan, jossa palkintona arvottiin ”Riihimäen Lasi Oy 1910-1990” jo loppuunmyyty kirja. Luentosalissa oli esillä ”Lasin uusiokäyttö” -aiheinen mininäyttely ja kaksi 15 minuutin pituista aiheeseen liittyvää tietoiskua. Klo 13 lasimuseolla järjestettiin rakennukseen liittyvä puolen tunnin yleisö-pastus, jossa yleisöllä oli mahdollisuus myös kertoa omia muistojaan. Vapaa pääsy lasimuseoon kerrytti vierailijoita yhteensä 544 kävijää.

JOULUTORI 24.11.

Joulutori järjestettiin yhdessä Metsästysmuseon kanssa. Vuonna 2018 myyntipöydän varasi 30 käsityön taitajaa. Myyntipöydät sijaitsivat museon toisessa kerroksessa Designlasin- ja vanhan lasin osastoilla. Jouluista tunnelmaa loi Riihimäen Mieslaulajien joulutervehdys museoaulassa sekä lapsille *Etsi tonttu* -kilpailu. Jouluisen buffetin luentosaliiin järjesti Tanssistudio Dance Art. Kävi-jöiden kesken arvottiin lasisia joulukoristeita. Maksuttomassa tapahtumassa vieraili lasimuseolla ennätyselliset 2 489 kävijää.

MUUT TILAISUUDET

4.11. TAITEILIIJA-TAPAAMINEN

Ella Varvio

16.-17.11. VENETSIALAINEN LASIWORKSHOP

Suomen lasimuseo järjesti Lasismi -lasistudiossa Riihimäellä venetsialaista lasia esittelevän näyttelyn yhteydessä sekä laajalle yleisölle että alan ammattilaisille ja opiskelijoille avoimen venetsialaisen lasiworkshopin. Muranolainen lasinpuhaltajamestari Matteo Tagliapietra tutustutti siihen, kuinka perinteisillä venetsialaisilla tekniikoilla syntyi uutta lasia.

8.12. SUOMALAISEN MUSIIKIN ILTA

- Riihimäen kamariorkesteri, sointuja Sibeliukselta, Kuulalta, Merikannolta ja Kaskelta. Konserttiin oli vapaa pääsy ja kuulijoita oli läsnä yhteensä 171 henkilöä.

AIJA AVNERY

HALLINTO JA TALOUS 2018

Suomen lasimuseo on kuulunut 1.6.2017 alkaen Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisuuteen. Suomen lasimuseon taloudessa on sovellettu nettobudjetointia. Yksikön päällikkönä toimii museonjohtaja.

Suomen lasimuseon toimintakate vuonna 2018 oli 751312 euroa. Pääsylimputuloja kertyi 52 264 euroa. Myyntitoiminnasta saatiin tuloja 129 184 euroa, palveluista ja muista toiminnoista 2 953 euroa. Museolle myönnettiin vuodeksi 2018 valtakunnallisen erikoismuseon erityistehtävien hoitamiseen 70 000 euroa.

Suomen lasimuseo sai valtakunnallisena erikoismuseona 10 henkilötyövuoden perusteella korotettua valtionavustusta, joka vuonna 2018 oli 297 869 euroa, josta valtakunnallisten tehtävien suorittamiseen osoitetun lisäosan määrä oli 63 376 euroa. Suomen lasimuseon nettomenot valtionavustus huomioiden oli 15,77 euroa per asukas ja 16,51 euroa per museokävijä.

Kaj Frank, Sylinteri -mallistoa. KUVA IIVARI VIILOMAA

VALTAKUNNALLINEN ERIKOISMUSEOTOIMINTA

Suomen lasimuseo kävi muiden valtakunnallisten erikoismuseoiden tavoin neuvottelut Museoviraston kanssa syksyllä 2014. Uusi sopimus neuvoteltiin Museovirastossa 14.10.2014. Solmitussa nelivuotissopimuksessa 2015–2018 sovittiin toiminnan painopisteistä, joissa esille nousivat verkkopalvelut ja kokoelmatiedot, suomalaisen lasihistorian tunnettavuuden vahvistaminen sekä oman toiminnan laadun ja palvelun turvaaminen ja kehittäminen. Valtakunnallisena lasimuseona sidosryhmäyhteistyö on keskeistä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

PAINOPISTE 1

Verkkopalveluiden kehittäminen ja kokoelmatietojen avaaminen yleisölle

Museo 2015 -hanke (MuseumPlus-Ria-luettelointiohjelma) siirtyi Museovirastolta Museoliitolle ja eteni koekäyttöön vuoden 2017 aikana. Lasimuseossa aloitettiin vanhan luettelointiohjelman tietojen läpikäynti siten, että siirtyminen uuteen ohjelmaan sujuisi mahdollisimman vaivattomasti. Yhdessä Riihimäen kaupunginmuseon kanssa saimme vuonna 2017 hankittua uuden kokoelmanhallintaohjelman Collecten, johon tietokannan siirto tehtiin vuoden 2018 lopulla. Tietoja on mahdollista siirtää

Suomen arkistojen, kirjastojen ja museoiden yhteiseen tietokantaan Finnaan heti, kun Collecten ja Finnan yhteensopivuus saadaan testattua.

Vuonna 2018 julkaistiin Suomen lasimuseon virtuaalimuseosovellus. Sen tietosisältö keskittyy peruskokoelmaan, esitellen niin lasin historiaa, materiaaleja ja tekniikkaa, tuotantotapoja, lasitaiteen kuin lasimuotoilunkin historiaa. Esittely julkaistiin museon verkkosivuilla, mutta se toimii kaikissa mobiililaitteissa ja siihen on mahdollista tutustua myös virtuaalilasein.

Vuonna 2018 lasimuseon kotimaahan ja ulkomaille soveltuvien uusien kiertonäyttelyiden esittelyt lisättiin museon verkkosivuille.

Vuodenvaihteessa 2014–2015 avautunut lasiportaali www.finnishglass.fi/ on ennen kaikkea foorumi, joka auttaa suomalaisia lasintekijöitä verkostoitumaan ja auttaa toisaalta lasista kiinnostuneita löytämään taiteilijoita. Lasimuseon toiminnasta on tiedotettu aktiivisesti niin verkkosivujen, Instagramin, Facebook-sivujen kuin Twitterinkin kautta.

PAINOPISTE 2

Suomalaisen lasin ja sen historian tunnettavuuden vahvistaminen alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Suomen lasimuotoilun ja lasitaiteen tunnetuksi

tekeminen kansainvälisellä tasolla ja luovan talouden edistäminen.

Museoviraston johdolla alettiin koota aloitteita koskien aineetonta kulttuuriperintöä. Vuoden 2016 aikana koottiin Elävän perinnön wikiluettelo. Vuonna 2017 lasinpuhaltaminen saatiin Suomen lasimuseon hakemuksesta Suomen ensimmäiseen kansalliseen aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon. Hakijana oli Suomen lasimuseo ja mukana olivat seuraavat yhteisöt: Suomen lasimuseon ystävät ry, Nuutajärven lasikylän kulttuurisäätiö, Riihimäen Lasinpuhaltajakerho ry, Aalto-yliopisto Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK, Koulutuskeskus Tavastia, Sastamalan koulutuskuntayhtymä. Lisäksi hanketta luonnollisesti tukivat myös kaikki lasin valmistajat pienistä pajoista litalan lasitehtaaseen. Seuraava vaihe on saada lasinpuhaltaminen kansainvälisenä yhteistyönä Unescon kansainväliselle aineettoman kulttuuriperinnön listalle. Saksassa ja Turkissa lasinpuhallus on jo kansallisessa luettelossa ja nyt sama on tavoitteena myös Espanjassa, Tšekissä ja muissa Pohjoismaissa. Yhteistyöhön liittyy myös pohjoismainen hanke sekä kansainvälinen verkosto, johon kuuluu toimijoita Saksasta, Tanskasta, Ruotsista, Espanjasta, Turkista ja Tšekistä. Lasinpu-

hallustaidon säilyminen elävänä perintönä edellyttää erikoismuseolta toisaalta koulutuksen säilymisen tukemista ja uusien lasinpuhaltaja-ryttäjien ja muotoilija-ryttäjien toiminnan tukemista. Tukemisen ei välttämättä tarvitse olla valtion tai kuntien suoraa taloudellista tukea vaan ennen kaikkea käsityötaidon arvostuksen lisäämistä ja käsityön arvon tunnustamista osana kulttuuriperintöä. Lasin valmistaminen käsityönä on Suomessa vanha mutta edelleen elävä ja uusiutuva perinne. Samalla kun lasiteollisuus on vähentynyt Suomessa, on perustettu pieniä yrityksiä, joissa lasia valmistetaan käsityönä eli puhaltamalla.

Toukokuussa 2018 järjestetyn Designmuseon design-illan teema oli lasin puhaltamisen elävä perintö. Suomen lasimuseon amanuenssi Uta Laurén kertoi UNESCO:n aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksesta ja Suomen elävän perinnön listasta, jossa lasin puhaltaminen on mukana. Ilta jatkui Laurénin johtamalla keskustelulla, jossa tutustuttiin kuuteen lasinpuhaltajaan ja kuultiin heidän työstään.

Ensimmäinen Nordic Utility Glass Conference järjestettiin Naesvedin museossa Tanskassa vuonna 2016. Seuraavana vuonna kokous pidettiin Ruotsin lasimuseossa Växjössä teemalla 'Setting the Table, Setting the Life Style?'. Vuonna 2018 järjestämisyössä oli Suomen lasimuseo. Tapahtuma pidettiin 16.-17.8.2018 ja sen teemana oli käyttölasikokoelmat, joita Pohjoismaissa on useimmissa museoissa. Ohjelma sisälsi esitelmien lisäksi käynnin Nuutajärvellä ja litalassa sekä ulkomaisille vieraille lauantaina 18.8. tutustumisen Designmuseon Timo Sarpaneva -näyttelyyn ja Rut Brykin ja Tapio Wirkkalan töitä esittelevään 'katseluväraan' Espoon Modernin taiteen museossa EMMAssa. Nordic Utility Glass -yhteistyön tarkoituksena on nostaa esiin yhteistyömahdollisuuksia käyttölasin osalta, joka on oleellinen osa Scandinavian Design -käsitetä.

Kansainväliset kiertonäyttelyt tukevat erinomaisella tavalla luovaa taloutta. Pohjoismaisessa HANDMADE - Scandinavian Glass Starting all over, Uutta Pohjoismaista lasia -näyttelyssä oli mukana useita

suomalaisia nuoria lasimuotoilijoita ja -taiteilijoita. Näyttely jatkoi Suomesta Tanskaan Ebeltoftin lasimuseoon. Yli vuodenvaihteen vuoden 2019 puolelle jatkuva venetsialaisen 1900-luvun alun italialaisen lasin näyttelyn *Le forme del vetro* yhteydessä järjestettiin Riihimäellä 16.-17.11.2018 workshop, jossa muranolainen lasinpuhaltajamestari Matteo Tagliapietra opetti taitojaan suomalaisille lasiopiskelijoille ja -ammattilaisille. Myös yleisö pääsi seuraamaan tapahtumaa.

Museon tuottamia ulkomaisia kiertonäyttelyitä ovat Tapio Wirkkala - A Poet in Glass and Silver (viisi näyttelypaikkaa vuodesta 2015), Tapio Wirkkala ja Rosenthal (kaksi näyttelypaikkaa vuodesta 2017) sekä Timo Sarpaneva (kaksi näyttelypaikkaa vuodesta 2017). Kotimaisia kiertonäyttelyitä on kolme ja ne soveltuvat hyvin suomalaisten museoiden kooltaan vaihteleviin näyttelytiloihin: Taidetta ja arkitavaraa, Suomalaista lasimuotoilua 1950-luvulta; Second Life, Design kierrätyslasista - Jukka Isotalo ja Jan Torstensson sekä Helena Tynell: Rakkaudesta lasiin ja valoon.

Julkaisut ovat tärkeässä roolissa Suomen lasimuseon ja muiden museoiden yhteistyössä. Ne tuottavat sovellettavaa tutkimustietoa sekä muotoilijoista että esineistä. Vuonna 2018 ilmestyi kolme näyttelyjulkaisua: Kaisa Koivisto (toim.), *Kaj Franck & geometria*, Kaisa Koivisto (toim.) *Kerttu Nurminen lasin ihmemaassa* ja Uta Laurén, *Helena Tynell - rakkaudesta lasiin*.

Vuoden 2018 aikana käynnistyi Tapio Wirkkalan suunnittelemaan museorakennukseen liittyvä tutkimusprojekti. Tarkoituksena on dokumentoida rakennusaikaan liittyvää tietoa ja haastatella Wirkkalan lähipiiriä. Riihimäkeläiset rakentajat ja puusepät olivat rakentamassa museotaan, joten heillä on runsaasti tarinoita jaettavaa rakennusajalta. Tarinoita kerättiin kevään aikana ja niistä koostettiin itse rakennukseen liittyvä uusi yleisöopastus. Tutkimusprojektista tehdään julkaisu, joka ilmestyy syksyllä 2019.

Museolla on käytössä maksullinen esineiden tunnistuspalvelu. Museoille

tämä asiantuntijapalvelu on maksutonta. Kymenlaakson museon kanssa yhteistyötä tehtiin antamalla asiantuntija-apua *Lasikaikille - Karhula 1889-2009* -näyttelyn taustatutkimukseen. Suomen lasimuseon intendentti Kaisa Koivisto ja tutkija Hannele Viilomaa ovat olleet tunnistamassa lasiesineitä eri lasitapahtumissa. Tällaisia tilaisuuksia olivat mm. Suomen lasimuseon ystävät ry:n *Lasipäivä* tammikuun lopulla ja *Lasivetriini*-tapahtuma Nuutajärvellä 25.8.2018.

PAINOPISTE 3

Oman toiminnan laadun ja palvelukyvyn turvaaminen ja kehittäminen

Museo toteutti kesällä 2018 yleisötutkimuksen kesäkauden kävijöistään. Tutkimuksessa selvitettiin museokäyntiin, asiakaskokemukseen, palveluiden käyttöön ja museokaupan tarjontaan liittyviä asioita. Tutkimuksen tuloksia on hyödynnetty viestinnän kohdentamisessa, museokaupan sisällön suunnittelussa ja palvelutarjonnan tulevassa kehittämisessä. Lasimuseolle voi jättää kirjallista asiakaspalautetta ympäri vuoden. Palautte käydään läpi toimistopalaverissa. Museo tekee omaa mediaseurantaa näkyvyydestään tiedotusvälineissä.

Koulutusyhteistyö koostui asiantuntijaopastuksista osana koulutusohjelmaa Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun muotoilu- ja lasiopiskelijoille, Hämeen ammattikorkeakoulun, Lahden muotoiluinstituutin, Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen ja Koulutuskeskus Tavastian opiskelijoille. Myös paikallisille koululuokille oli tarjolla asiantuntijaopastuksia. Lisäksi Kaisa Koivisto piti luennon suomalaisesta muotoilusta osana Scandinavian Design -käsitetä Aalto-yliopiston muotoilun maisteriohjelman opiskelijoille 19.4.2018. Museo palkkaa korkeakouluharjoittelijan joka vuosi. Vuoden 2018 harjoittelija oli mukana Tapio Wirkkalaan ja lasimuseorakennukseen liittyvässä projektityössä.

KAISA KOIVISTO | UTA LAURÉN

MUSEOMYYMÄLÄ

Suomen lasimuseon vuonna 2018 kasvanut kävijämäärä heijastui myös museokaupan myyntiin positiivisesti.

Vuoden 2018 aikana tuotevalikoimaa uudistettiin. Tuotteita otettiin myyntiin myös lasiaiheen ulkopuolelta. Uutuustuotteista mainittakoon Lina -puuvillapyyhkeet sekä Jatta Lavin ja Anni Paunilan keramiikka. *Le forme del vetro* -näyttelyn yhteydessä myyntiin tuli myös venetsialaisia Susanna & Marine Sentin lasikoruja, jotka nyt komeilevat koruvitriinissämme. CatieQ -designin puukorut ovat myös yksi uutuustuotteistamme.

Erikoisin uutuustuote oli nollaeuroseteli. Se on muualla Euroopassa jo suosittu matkamuisto ja keräilytuote. Museossa myytävissä setelissä on etupuolella kuva Suomen lasimuseon rakennuksesta sekä kolme Aurinkopulloa Helena Tynellin 100-vuotisjuhluvuoden kunniaksi. Setelit on painettu aidolle setelipaperille Ranskassa samassa paikassa, missä muutkin eurosetelit painetaan. Setelit tulivat myyntiin Suomen lasimuseoon heinäkuussa 2018, painosmäärä on 5000 kpl.

Kuumille kiville menivät myös toukuussa uustuotantona valmistetut Aurinkopullot, joita valmistettiin 300 kappaleen numeroitu erä. Pulloja, joiden myynti alkoi 17.5. kesänäyttelyjen avajaisten yhteydessä klo 18, jonotettiin jo aamukuudelta museon pihalla. Onneksi sää oli suotuisa ja jonottaminen sujui rauhallisesti.

Marraskuun alkupuolella myyntiin tuli jälleen böömiläisiä suupuhallettuja lasisia joulukuusenkoristeita. Melkein kaikki koristeet myytiin loppuun vuodenvaihteeseen mennessä. Myymälän kannalta tämä oli tietenkin hyvä asia ja lasisia joulukoristeita tullaan jatkossa tilaamaan myyntiin Böömin lisäksi myös Lauschasta.

Vuoden aikana tiedotimme Facebookin ja Instagramin kautta myymälän tapahtumista ja tarjouksista.

AIJA AVNERY

Aurinkopulloa valmistetaan

SUOMEN LASIMUSEON KÄVIJÄMÄÄRÄ 2018

	SUOMENKIELISET	RUOTSINKIELISET	ENGLANNINKIELISET	SAKSANKIELISET	MUUT	YHTEENSÄ
Tammikuu	2185				106	2291
Helmikuu	852		11		64	927
Maaliskuu	754		8	3	75	840
Huhtikuu	1411	5	10	1	47	1474
Toukokuu	2593	83	15		75	2766
Kesäkuu	5940	6	48	4	81	6079
Heinäkuu	2189	17	44	37	108	2395
Elokuu	1855	43	49	11	122	2080
Syyskuu	2809	80	15	6	67	2977
Lokakuu	1250	21	8	7	36	1322
Marraskuu	3468	16	3	1	46	3534
Joulukuu	696	2	12		62	772
YHTEENSÄ	26 002	273	223	132	827	27 457

Suomen lasimuseo on kuulunut 1.6.2017 alkaen Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisuuteen.

SIVISTYS- JA HYVINVOINTI-LAUTAKUNTA 2017-2021

Hannu Nokkala	puheenjohtaja
Anna Merentie	varapuheenjohtaja
Jyrki Hapulahti	jäsen
Anne Immonen	jäsen
Jere Mattila	jäsen
Jukka Mursula	jäsen
Tiina Mämmelä	jäsen
Silja Nurmi	jäsen
Sami Rauhala	jäsen
Riikka Tervatuli	jäsen
Jenni Uusitalo	jäsen
Pirjo-Liisa Snellman-Tenhunen	Kh:n edustaja
Olivia Mäenpää	Nuorisovaltuuston edustaja
Neea Simovaara	Nuorisovaltuuston edustaja

HENKILÖKUNTA 2018

Museonjohtaja	FM Hanna Mamia-Walther	24.1. alkaen
Intendentti	FT Kaisa Koivisto	24.1. asti vt. museonjohtaja
Amanuenssi (näyttelyt)	FM Uta Laurén	24.1. asti vs. intendentti
Tutkija (kokoelmat)	FM Hannele Viilomaa	
Kirjastonhoitaja-opas	FK Helena Lahti	
Museomestari	Jani Malin	1.1.-28.2., 19.3.-31.12.
Lipunmyyjä-opas	Aija Avnery	
Lipunmyyjä-opas	Teija Taavela	60 % osa-aikatyö
Lipunmyyjä-opas	Tiira Lehtinen	80 % osa-aikatyö 31.5. asti
Toimistosihteerin tiedotus	Sanna Väre	
Lipunmyyjä (työll. 50 % + 50 % SLM)	Päivi Eskman	85 % osa-aikatyö 7.5.-7.11.2018
Museoharjoittelija	Dita Tammivaara	7.5.-8.7.2018
Työharjoittelija	Panu Kinnari	5.2.-12.4.2018

SIIVOUSKESKUS, TOIMIPAIKKANA LASIMUSEO

Siistijä	Leila Maunula	50 % osa-aikatyö lasimuseolla
----------	---------------	-------------------------------

Suomen lasimuseon näyttelyt 2019

SUURI SALI

15.2.-21.4.2019

MADE IN DENMARK

- Tanskalaista muotoilua vuodesta 1900

10.5.-18.8.2019

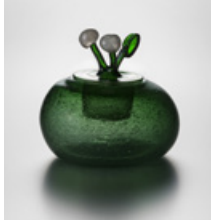
OIVAN IHMEMAASSA

- Oiva Toikan taidetta

30.8.-31.12.2019

ON TOUR AGAIN

- Modernia eurooppalaista lasikaiverrusta

III KERROS

-14.4.2019

LE FORME DEL VETRO

- Venetsialaista lasia 1900-luvun alusta

26.4.-2.6.2019

TAMARA ALADIN

- muistonäyttely

8.6.-1.9.2019

VIINI VIRTAA

- viinilaseja neljältä vuosisadalta

8.9.-27.10.2019

LASITEHTAASTA MUSEOKSI

- Wirkkala ja Suomen lasimuseon rakennus

1.11.-31.12.2019

AIMO OKKOLIN

PARVI

15.2.-5.5.2019

NATHALIE LAUTENBACHER

- Glass Works Leikin ja vakavuuden rajamailla

10.5.-25.8.2019

HAMK

(Hämeen Ammattikorkeakoulu)

30.8.-27.10.2019

HENRIIKKA PÖLLÄNEN

SUOMEN LASIMUSEO
Tehtaankatu 23
11910 Riihimäki

glass.museum@riihimäki.fi
(019) 758 4108

MUUTOKSET MAHDOLLISIA.